

APGINTA DISERTACIJA „XX AMŽIAUS TARPTAUTINĖS KRIZĖS: REGIONINIO LYGMENS KONFLIKTŲ TYRIMAS TAIKANT SAUGUMO KOMPLEKSŲ TEORIJĄ“

GERDA JAKŠTAITĖ

Vytauto Didžiojo universitetas
Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto doktorantė
El. paštas: g.jakstaite@pmdf.vdu.lt

2010 m. sausio 28 d. Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Politologijos katedros doktorantas Antanas Venckus apgynė daktaro disertaciją tema „XX amžiaus tarptautinės krizės: regioninio lygmens konfliktų tyrimas taikant saugumo kompleksų teoriją“. Disertacijos gynimo posėdyje dalyvavo gynimo tarybos pirmininkas prof. dr. Liudas Mažylis, prof. dr. Algis Krupavičius, prof. dr. Gintautas Mažeikis, doc. dr. Regina Jasiulevičienė, prof. dr. Šarūnas Liekis. Disertacijos oponentai: Lietuvos karo akademijos prof. dr. Gražina Miniotaitė, Vilniaus universiteto doc. dr. Tomas Janeliūnas. Disertacijos vadovai – VDU habil. dr. Algimantas Prazauskas (iki 2007 m. lapkričio mėn.), VDU doc. dr. Andžej Pukšto (nuo 2007 m. lapkričio mėn).

Gynimo tarybos posėdžio pradžioje Antanas Venckus pristatė disertaciją – atskleidė jos tikslą, ginamuosius teiginius bei uždavinius, taip pat apžvelgė kitus analogiškus tyrimus, aptarė savo tyrimo naujumą, metodologiją, pristatė išvadas. Disertacijos tikslas – taikant regioninio saugumo kompleksų teoriją, išsamiai analizuoti XX a. tarptautines krizes, atliekant duomenų kiekybinę statistinę ir tarpregioninę lyginamąją analizę; pritaikyti tarptautinių krizių regioninio lygmens empirinės analizės duomenis gilesniems konfliktų regionalizacijos

tyrimams, pasirinktų tarptautinės sistemos problemų (stabilumo, poliariškumo) analizei ir konfliktų teoriniams modeliams testuoti.

Disertaciją sudaro šešios dalys. Pirmojoje dalyje aptariami teoriniai konfliktų tyrimo pagrindai, pristatomi pagrindiniai konfliktų dinamikos ir vidinės raidos anatomijos teiginiai. Antrojoje dalyje, remiantis konfliktų kilmės priežasčių pobūdžio nustatymu ir jų regioninės įtakos tyrinėjimu, suformuluojamas konfliktų regionalizacijos teorinis modelis. Trečioji darbo dalis yra skirta apibrėžti regioninio konflikto tyrimo metodologijai, joje pristatomos statistiniam tyrimui naudojamos duomenų bazės, apibrėžiami pagrindiniai empirinio tyrimo kintamieji. Ketvirtojoje dalyje atliekama kiekybinė statistinė tarptautinių krizių analizė. Penktoji dalis skirta tarpregioninei lyginamajai analizei. Šeštojoje disertacijos dalyje empiriškai testuojami konfliktų teoriniai modeliai. Šioje dalyje verifikuojamos galios pereinamumo ir demokratinės taikos teorijos.

Kiekybinės statistinės tarptautinių krizių analizės metu nustatyta, jog ryškiausią tęstinumą išlaikė Vidurio Rytų ir Šiaurės Afrikos regiono konfliktiniai santykiai, tuo patvirtindami neesminį didžiųjų valstybių įsitraukimo vaidmenį. Ši analizė taip pat parodė, jog dažniausiai krizių priežastimis tapdavo teritoriniai valstybių konfliktai, kiek rečiau – politinės grėsmės.

Disertacijos autoriaus krizių tyrimai parodė, jog mažas valstybių porų (diadų) kiekis lemia, jog dauguma pasaulio konfliktų gali tapti ilgalaikiais. Nustatyta, jog skirtingais laikotarpiais dominuojančios pasaulio valstybės gali visai daryti įtaką vykstantiems konfliktams, įvairiai įsitraukdamos į tarptautines krizes.

Disertacijos autorius nustatė dažniausiai pasitaikančias tarptautinių krizių priežastis, labiausiai tikėtinas krizių eskalacijos sąlygas, empiriškai pagrindė sistemos poliariškumo ir jos nestabilumo ryšį, atskleidė sisteminio lygmens modelių testavimo rezultatų paklaidas ir trūkumus.

Pasibaigus viešai diskusijai, politikos mokslų gynimo taryba surengė slaptą posėdį, kuriame vertinta ginama disertacija. Gynimo tarybos posėdžio pabaigoje pranešta, kad taryba, įvertinusi Antano Venckaus disertaciją, nutarė suteikti jam socialinių mokslų srities politikos mokslų krypties daktaro laipsnį.

Su disertacija galima susipažinti Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo ir Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekose.